

Čís. 3260.

Skutkovou podstatu zločinu podle § 93 tr. zák. tvoří každé omezování napadené osoby v užívání osobní svobody, t. j. ve volnosti pohybu a ve výkonu svobodné volby místa pobytu, ať se to děje násilím fyzickým nebo psychickým nebo lstí. Nenáleží sem sice pouhé stížení pobytu, ani omezení svobody tak nepatrné, že by překážky mohly býti kýmkoliv beze všeho přemoženy, nebo tak krátce trvající, že by pro své rychlé pomínutí jako takové ani nebylo pociťováno. Krátkost doby omezování osobní svobody může však býti vyvážena jeho intenzitou, takže dlužno vyloučiti z trestní sankce § 93 tr. zák. jen omezení zcela pomíjející o kvalitě zcela nepatrné.

Spolupachatelství zločinu podle § 93 tr. zák.; nevyžaduje se, by pachatelé zamýšleli trvalé omezování, nýbrž stačí každé omezení ve volném pohybu a ve svobodné volbě místa pobytu, není-li zcela pomíjející a co do intenzity tak bezvýznamné, že se dá kýmkoliv beze všeho odstraniti.

Skutkové předpoklady pro spolupachatelství jsou splněny nejen tenkrát, když se spolupachatelé o trestném činu předem nebo výslovně srozuměli, nýbrž také, když se jednotliví z nich připojili k davu, páchajícím trestné činy a vědomě s ostatními spolupůsobili k dosažení společného cíle. Spolupachatelé zodpovídají nejen za svou vlastní činnost, nýbrž i za celý výsledek společného podniku.

Vydírání (§ 98 b) tr. zák.), t. j. donucování jiného k rozhodnutí vůle, k němuž by se jinak nebyl odhodlal, psychickým násilím, předpokládá sice, že vyhrůžka (ubližením na těle, svobodě, cti nebo majetku) musí směřovati přímo nebo nepřímo proti tomu, kdo má býti donucen, t. j. musí býti určena k tomu, by se mu dostala na vědomí, avšak zlo, ublížení, jímž se vyhrožuje, může se (stejně jako násilí podle § 98 a) tr. zák.) týkati i některé osoby jemu blízké, rodiny, příbuzných nebo chráněnců.

Pojem »chráněnců«, t. j. osob pod ochranou napadeného, dlužno vykládati co nejširě. Farní osadníky dlužno pokládati v poměru k faráři za osoby chráněné v onom smyslu.

(Rozh. ze dne 15. září 1928, Zm II 17/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti čtyř obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 30. září 1927, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinými zločinem veřejného násilí podle § 93 tr. zák., Jan B. kromě toho zločinem veřejného násilí podle § 98 b) tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost se dovolává důvodů zmatečnosti čís. 5, 9 a), 10 § 281 tr. ř. Ve směru formálním (čís. 5 § 281 tr. ř.) vytýká, a) že roz-

sudek jest nejasný a neúplný, jednak proto, že prý jen všeobecně, tedy neurčitě, zjišťuje, že obžalovaní jednali ve zlém úmyslu, takže prý nelze posouditi, zda používá soud správně trestního zákona, jednak proto, že neuvádí žádných důvodů pro výroky, že i po stránce subjektivní jest tu skutková podstata zločinů podle §§ 93 a 98 b) tr. zák. Těmito vývody doličuje sice zmateční stížnost výtky nejasnosti a nedostatku důvodů, nikoliv však také neúplnosti; než obě výtky jsou bezpodstatné, poněvadž rozsudek na několika místech zřetelně vyslovuje, že všichni čtyři stěžovatelé, připojivše se k davu asi 200 lidí, který se shlukl 14. dubna 1926 před farou v O. za tím účelem, by zabránil nově dosazenému faráři P. V-ovi, převzítí faru a úřad, obstoupili kočár, použili proti faráři v něm sedícímu násilí různého způsobu v úmyslu, by mu zabránili dostat se na faru, tedy v úmyslu, by mu překáželi v užívání jeho osobní svobody (by ho bezprávně a proti jeho vůli v osobní svobodě omezovali); u obžalovaného Jana B-e zjišťuje rozsudek mimo to, že vyhrožoval nově dosazenému faráři vyvoláním krveprolití v úmyslu, by touto pohrůzkou na něm vynutil vzdání se fary. Výroky o subjektivní vině odůvodňuje soud formálně bezvadně poukazem na zjištěný stav věci, z něhož vysvítá, že se obžalovaní připojili k davu, jehož účelem bylo zabrániti nově jmenovanému faráři, by nepřevzal faru a úřad, a že vědomě v něm spolupůsobili k dosažení tohoto cíle různými akty násilí v rozsudku blíže zjištěnými, jakož i na vlastní seznání obžalovaných, z nichž B-ová, A-ová i B. přímo doznali, a Z-ová byla usvědčena — že při svém jednání sledovali účel, zabrániti faráři, by se nedostal do fary, a že mu proto překáželi v užívání osobní svobody, nedopustivše, by mohl vystoupiti z vozu, pokud se týče, že obžalovaný B. pronesl pohrůzku v úmyslu, by vynutil na faráři konání, na něž neměl nároku. b) Neúplnost rozsudku shledává stížnost v tom, že soud nepřihlíží k seznání svědka P. V-y, pokud udal, že nemyslí, že obžalovaní měli úmysl, násilím ho udržeti v kočáře, a má za to, že by bylo stačilo pouze rozhrnouti ruce, by se dostal z kočáru dolů, že neuvážil, že osoby stojící u kočáru byly vystaveny velkému náporu ze zadu a že se následkem toho pouhá jejich přítomnost a trpné chování u kočáru vysvětluje spíše jejich zvědavostí a nestačí k odůvodnění zlého úmyslu. Dále prý přehlédl první soud výpověď svědkyně Aloisie H-ové, že B. nestál blízko kočáru a nekřičel; posléze prý neuvážil, že nebylo dokázáno, že se obžalovaní před trestným činem smluvili. Než i tyto výtky jsou bezpodstatné, poněvadž svědek P. V. udal při hlavním přelíčení: »Chtěl jsem slézt, lidé mně však nedovolili, více žen vystoupilo na kočár a na stupátko a držely mě násilím, abych neslezl; při tom mě mnohé žďuchaly; toto handrkování trvalo asi 10 minut; všechny přítomné ženy shromáždily se k mému kočáru jistě s úmyslem, by mě do fary nepustily; nemyslel bych, že by měly úmysl násilím mne na kočáře udržeti; kdybych byl chtěl sestoupiti z kočáru, musil bych jistě užití násilí, totiž alespoň ruce rozhrnouti, což jsem neučinil.« Poněvadž pro skutkovou podstatu § 93 tr. zák. se nevyhledává, by pachatelé zamýšleli trvalé omezování, nýbrž stačí každé omezení ve volném pohybu a ve svobodné volbě místa pobytu, není-li

zcela pomíjející a co do intensity tak bezvýznamné, že se dá kýmkoliv beze všeho odstraniti, nestal se rozsudek zmatečným proto, že se nezabýval výpovědí svědka P. V-y, to tím méně, že ji zmateční stížnost právě v podstatné části cituje nesprávně a vytrhává ze souvislosti. Pokud obžalovaní popřeli trestný úmysl, hájíce se tím, že u kočáru nebyli nebo že přišli, když již bylo po výstupu, po případě, že tam byli jen ze zvědavosti (Z-ová, částečně i A-ová), soud se obhajobou zabývá, ale pokládá ji za vyvrácenou výsledky provedeného řízení; povšechná výtká neúplnosti činěná v té příčině rozsudku jest tedy bezpodstatná. K okolnosti, že se obžalované chovaly u kočáru pasivně, soud přihlížeti nemohl, poněvadž provedenými důkazy byl prokázán opak a zjištěny četné akty násilí vykonaného nejen davem, nýbrž i každým ze stěžovatelů, zvláště. Svědkyně Aloisie H-ová udala, že obžalovaný B. byl také u kočáru a křičel, ale co, svědkyně již neví, také ne, co vykřikoval na ni; neměl proto soud důvodu zabývatí se seznáním citovaným ve stížnosti, jehož ve skutečnosti neučinila. Poslední okolnost, kterou zdůrazňuje zmateční stížnost, že nebylo dokázáno, že se obžalovaní před trestným činem smluvili, jest nerozhodná, poněvadž skutkové předpoklady pro spolupachatelství jsou splněny nejen tenkrát, když se spolupachatelé o trestném činu předem nebo výslovně srozuměli, nýbrž také, když se jednotliví z nich připojili k davu, páchajícímu trestné činy a vědomě s ostatními spolupůsobili k dosažení společného cíle. Tyto skutkové předpoklady spolupachatelství tu však rozsudek zjišťuje ohledně každého ze stěžovatelů zvláště, takže je právem činí zodpovědnými za celkový výsledek společné činnosti jako spolupachatele.

Po věcné stránce — čís. 10, správně 9 a) § 281 tr. ř. — namítá zmateční stížnost, že činnost stěžovatelů, jak ji zjišťuje rozsudek, nenaplnňuje skutkovou podstatu zločinu podle § 93 tr. zák., poněvadž prý v pouhém sáhnutí na P. V-u, bránění mu v povstání, v mávání rukama, v křiku na koně, nebo dokonce v pouhé přítomnosti u kočáru, nelze ještě spatřovati omezování osobní svobody, nýbrž nejvýše stěžování volného pohybu, uváží-li se prý, že činnost obžalovaných (i B-ové) nebyla nijak intenzivní, takže P. V-ovi stačilo pouze rozhrnouti ruce, by se vyprostil a dostal ven z kočáru. Než zmateční stížnosti nelze ráti za pravdu. Skutkovou podstatu § 93 tr. zák. naplňuje každé omezování napadené osoby v užívání osobní svobody, ve volnosti pohybu a ve výkonu svobodné volby místa pobytu, ať se to děje násilím fysickým nebo psychickým nebo lstí. Nenáleží sem ovšem pouhé stížení pobytu a rovněž ne omezení svobody tak nepatrné, že by překážky mohly býti kýmkoliv beze všeho přemoženy nebo tak krátce trvající, že by pro své rychlé pominutí jako takové ani nebylo pociťováno. Krátkost doby omezování osobní svobody může však býti vyvážena jeho intenzitou, takže dlužno vyloučiti z trestní sankce § 93 tr. zák. jen omezení zcela pomíjející s kvalitou zcela nepatrnou. V souzeném případě zjistil první soud, že všichni čtyři stěžovatelé se připojili k davu, který obstoupil kočár, a faráři v něm sedícímu, když chtěl sestoupiti a jíti do fary, nedovolili vystoupiti, ačkoliv se o to pokusil s jedné i druhé strany kočáru; zjistil,

že ho drželi rukama, zejména že stěžovatelka Antonie B-ová, kdykoliv chtěl sestoupiti, ho rukama chytila a stáhla zpět na sedadlo, že Julie A-ová, mávající u kočáru rukama, jako kdyby chtěla koně udeřiti bičem, voláním pobádala koně (do běhu); že Anna Z-ová křikem na koně a žďucháním do kočáru se ho snažila uvést do pohybu a že Jan B. obstoupením kočáru a vyhrůžkami, máje ruce vyhrnuté a šermuje proti faráři pěstmi, zabránil, by nemohl sestoupiti: že tímto násilným jednáním stěžovatelů byl farář V. proti své vůli zadržen v kočáru po dobu 10—15 minut a zbaven možnosti volného pohybu; posléze zjistil rozsudek, že všichni čtyři obžalovaní srovnale s davem jednali v úmyslu, by faráře omezili v osobní svobodě a ve volném pohybu, by mu zabránili sestoupiti z kočáru a odejiti do fary. Vychází-li se z těchto zjištění rozsudku v jich celistvosti, nutno říci, že prvý soud nechybil, podřadiv zjištěnou činnost obžalovaných, kteří jako spolupachatelé zodpovídají nejen za svou vlastní činnost, nýbrž i za celý výsledek společného podniku, pod ustanovení § 93 tr. zák., ježto násilím i pohrůžkami (pozdviženými pěstmi) bránili faráři V-ovi ve volnosti pohybu po delší dobu a způsobem tak intensivním, že by se byl, jak sám udal, bez použití násilí vůbec nemohl vyprostiti. Poněvadž také subjektivní skutkovou podstatu zjišťuje rozsudek formálně bezvadně, odpovídá odsuzující výrok pro zločin podle § 93 tr. zák. zjištěnému stavu věci a správnému použití zákona. Pokud zmáteční stížnost, provádějíc hmotněprávní zmatek, nevychází z celkového stavu věci zjištěného v rozsudku, není provedena po zákonu.

Proti odsouzení pro zločin podle § 98 b) tr. zák. namítá obžalovaný Jan B., že se jeho činnost zjištěná v tomto směru nedá podřaditi pod pojem vydírání, poněvadž jeho pohrůžka prý nesměřovala proti osobě faráře V-y, který prý ji ostatně na sebe ani nevztahoval, nýbrž proti oněm farním osadníkům, kteří si nepřáli dosavadního správce fary G-a, dále, že byla pronesena po odjezdu farářově za vesnicí, takže nebyla již způsobila vzbuditi v něm obavy a posléze, že obžalovaný jí prý nechtěl a ani nemohl donutiti faráře, by se vzdal fary, poněvadž prý si mohl mysleti, že se P. V. již fary vzdal a pojal úmysl z O. trvale odjeti. Pokud zmáteční stížnost podle tohoto dolíčení vyžaduje k naplnění skutkové podstaty zločinu podle § 98 tr. zák., by se zlo, jímž bylo hrozeno, týkalo výhradně osoby ohroženého, a, vycházejíc z tohoto mylného předpokladu. dovozuje, že, ježto v souzeném případě tomu tak nebylo, nebyla pohrůžka obžalovaného způsobila vzbuditi ve faráři V-ovi důvodné obavy, není odůvodněna, v ostatním, pokud vychází ze skutkových předpokladů neobsažených v rozsudku, není provedena po zákonu. Vydírání, to jest donucování jiného k rozhodnutí vůle, k němuž by se jinak nebyl odhodlal psychickým násilím, předpokládá sice, že vyhrůžka (ubližením na těle, svobodě cti nebo majetku) musí směřovati přímo nebo nepřímo proti tomu, kdo má býti donucen, že musí býti určena k tomu, by se mu dostala na vědomí, avšak zlo, ublížení, jímž se vyhrožuje — stejně jako násilí podle odst. a) § 98 tr. zák., může se týkati i osoby jemu blízké, — rodiny, příbuzných, chráněnců. Pojem

chráněnců, »osob pod ochranou napadeného« dlužno však vykládati co nejšíře. To plyne již ze všeobecného doslovu zákona, který nečiní rozdíl ani co do povahy a důvodu této ochrany, ani nestanoví podmínky neb omezení ve příčině trvání této ochrany neb osob, na něž se vztahuje. V souzeném případě jest zjištěno, že obžalovaný, sleduje kočár, v němž odjížděl farář V., s vykasanými rukávy vyhrožoval mu krveprolitím, slovy »poteče krev«, pro případ, že neustoupí, chtěje touto vyhrůžkou faráře donutiti, by se vzdal fary. Rozsudek zjišťuje, že se nepřátelský akt, ublížení, jímž obžalovaný hrozil přímo faráři, netýkalo jeho osoby, nýbrž farních osadníků, pokud se týče určité jejich části, a že také farář onomu výroku takto rozuměl, nepovažuje jej za »osobní vyhrůžku«. Farní osadníky dlužno však pokládati v poměru k faráři za osobu chráněnou a pohrůžku krveprolitím, tedy zlem, jež mělo tyto osoby postihnouti, za způsobitou vzbuditi důvodné obavy v ohroženém faráři, který jako katolický duchovní správce nemohl dopustiti, by jeho osoba byla příčinou krveprolití, za něž by byl činěn zodpovědným již proto, že je mohl odvrátiti, kdyby se byl podrobil a pod nátlakem pohrůžky se rozhodl odstoupiti od propůjčené mu fary; není tedy v rozsudku právního omylu ve vytknutém směru. Pokud zmateční stížnost popírá trestný úmysl obžalovaného v rozsudku náležitě zjištěný a vychází z předpokladů v rozsudku neobsaženého, že obžalovaný B. mohl míti za to, že se farář již vzdal, neprovádí hmotněprávního zmatku po zákonu, a nelze k ní v tom směru přihlížeti. Bylo ji proto zavrhnouti jednak jako neodůvodněnou, jednak jako neprovedenou po zákonu.

Čís. 3261.

Pokud není loupeží, když pachatel napadenou osobu zavře nebo omámí, by ji mohl bez překážky okrásti.

Jde o loupež (§ 190 tr. zák.), použil-li pachatel, předpokládaje odpor osoby proti svému zlodějskému útoku a spatřuje v ní překážku jeho usku-
tečnění, proti ní fysického násilí, by tento předpokládaný odpor odstranil.

(Rozh. ze dne 20. září 1928, Zm I 460/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku porotního soudu v České Lípě ze dne 4. června 1928, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem loupežného zabití podle §§ 140, 141 tr. zák. a zločinem dílem dokonané, dílem nedokonané krádeže podle §§ 8, 171, 173, 174 II písm. c), 176 II písm. a) tr. zák.

Důvody:

Z číselně vypočtených důvodů zmatečnosti podle § 344 čís. 5, 6, 11 a 12 tr. ř. provádí zmateční stížnost jen důvod podle čís. 6 uv. § pro domnělé porušení předpisu § 320 tr. ř. zamítnutím obhájce návrhu na další eventuální otázky na zločin prostého zabití a na pokus krádeže. Již při návrhu na tyto eventuální otázky a též ve zmateční stížnosti vy-